

9.2.2022

Uusimaa-HUS neuvottelu

Aika: 9.2.2022 klo 9.00 – 11.35

Paikka: Teams

HUS-yhtymän ja Uudenmaan edustajat

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Matti Bergendahl, toimitusjohtaja

Markku Mäkijärvi, johtajaylilääkäri, klo 10.45->

Lauri Tanner, hallintojohtaja

Jari Finnilä, talousjohtaja

Teppo Heikkilä, hankejohtaja

Helsingin kaupunki

Juha Jolkkonen, sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja klo 9.00-11.15

Tiina Mäki, sosiaali- ja terveystoimialan hallintojohtaja, klo 11.15->

Keski-Uusimaa

Pirjo-Laitinen Parkkonen, kuntayhtymän johtaja

Länsi-Uusimaa

Jaana Koskela, valmistelujohtaja

Itä-Uusimaa

Ann-Sofie Silvennoinen, VATE:n puheenjohtaja, sosiaali- ja terveystoimen johtaja

Vantaa-Kerava

Timo Aronkytö, väliaikaisen valmistelutoimielimen pj.

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja

Minna Saario, johtaja, STM

Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM, sihteeri

Sirkku Pikkujämsä, lääkintöneuvos, STM

Harri Jokiranta, ohjelmapäällikkö, STM

Pekka Tulokas, valmiusjohtaja, STM

Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM, klo 10.30 saakka

Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM

Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen edustajat

Nina Knape, tiimipäällikkö, arviointipäällikkö, THL

Tiina Hetemaa, arviointipäällikkö, THL

1. Avaus, esittäytyminen

Puheenjohtaja Kari Hakari avasi kokouksen ja todettiin läsnäolijat.

2. Ajankohtaista/ministeriöt

Johtaja Taina Mäntyranta kertoi alkavasta asetusvalmistelusta, jossa on tarkoitus työstää paitsi asetuksia myös mallipohjaa YTA-sopimukselle. YTA-alueiden jaosta on säädetty valtioneuvoston asetuksella 27.1.2022. Järjestämislain 35 § mukaan asetuksella voidaan säätää tarkemmin asioista, joista hyvinvointialueiden on sovittava yhteistyösopimuksella hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta mm. väestön palvelutarpeen arvioinnissa, sosiaalipäivystyksessä ja ensihoitokeskuksen tehtävien järjestämisessä. Saman lain 36 § mukaan asetuksella voidaan säätää tarkemmin mm. keitä kuullaan huomioon yhteistyösopimuksen valmistelussa ja sopimuksen toteutumisen seurannasta. Asetuksella voidaan myös säätää yhteistyösopimuksen laatimisen aikataulusta ja ajankohdasta, johon mennessä hyväksytty yhteistyösopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle. Aseteilla on työryhmä, jossa tulee kaikkien HVA edustus, tälle työvaliokunta/jaosto. Asetus annettaisiin kesän jälkeen

Valmiusjohtaja Pekka Tulokas kertoi, että valmiuskeskuksen valmistelu on ykkösprioriteetti. SOTE-valmius ja varautuminen perustuvat hyvinvointialueen (ml kunta), yhteistyöalueen, kansallisen tason ja kansainvälisen tason yhteen sovitettuihin järjestelyihin, mikä edellyttää eri toimijoiden tiivistä yhteistyötä.

Todettiin, että TKKI strategiset tavoitteet ovat osana kansallisten tavoitteiden prosessia ja YTA-sopimusasetuksen valmistelua vuonna 2022. Rahoituksen osalta vuonna 2022 säädösvalmistelussa AMK- harjoittelukorvausten siirto palvelujärjestelmälle sekä EVO- korvausselvitykset erikoislääkärinkoulutuksen osalta. Osaamiskeskusten osalta asetukseen tulee tehdä tekniset muutokset, joilla turvataan osaamiskeskusten organisaatioina säilyminen ja siirtyminen hyvinvointialueiden aloittamisen ja siirtymävaiheen ajan. Tärkeintä varmistaa häiriötön siirtyminen sekä kunnollinen selvitys pidemmän aikavälin rakentumisesta.

Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä kertoi, että eduskunnan lausumaan vastaten on käynnistetty lainsäädännön valmistelu yo-sairaaloiden tehtävien nostamisesta lakiin selkeämmin, tavoitteena saada se alkusyksystä eduskuntaan. Rahoituksen osalta VM on vastuullinen ministeriö, yliopistollisten sairaaloiden tehtävien rahoitus on mahdollista toteuttaa osana ns. yleiskatteellista hyvinvointialueiden rahoitusta ja/tai tutkimus- ja koulutustoiminnan osalta erillisinä valtionavustuksina. Erikoissairaanhoidosta ajankohtaisina asioina, jos on poikkeuslupia huomioon otettavaksi. Alihankinnan rooli sote-järjestämisessä selvitykset menossa.

3. Toimeenpanon tilanteesta

Puheenjohtaja kuvasi lyhyesti toimeenpanon yleisen tilanteen. Toimeenpanon etenemistä seurataan tiiviisti kuukausittain.

4. HUS-valmistelun nykytila

Hankejohtaja Teppo Heikkilä kuvasi HUSin valmistelun tilannetta. Väliaikaisessa HUS-valmisteluryhmä toimii, puheenjohtaja tulee Helsingistä. Ryhmän tehtävänä on perussopimuksen sekä hallintosäännön valmistelu, jonka jälkeen toimielimen toimikausi lakkaa. Poliittinen seurantaryhmä tukee väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän toimintaa. Perussopimuksen valmistelu on kesken, lopulliset linjaukset puuttuvat vielä. Linjaukset tulee saada tehdyksi lähiviikkojen aikana, hallintosääntöä ei ole vielä käsitelty. Keskustelua on käyty kaikista keskeisistä perussopimukseen kuuluvista sisällöistä (ylin päätöksentekuelin, hallituksen kokoonpano, omistajaohjauksen rakenteet sekä rahoitusmalli).

Rahoitusmallin osalta huomioitava se, että perussopimuksen kirjausten tulisi olla sellaisia, että mallia voitaisiin tarvittaessa säätää, jos siihen syntyy tarvetta, ilman perussopimuksen avaamista. Laki antaa mahdollisuuden valita hyvinvointiyhtymän ylimmäksi päättäväksi toimielimeksi yhtymävaltuuston tai yhtymäkokouksen. Ylimmän päättävän toimielimen valinnalla on jossain määrin vaikutusta myös HUS-yhtymän muuhun toimielin- ja hallintorakenteeseen. Virkavalmistelussa tähän mennessä enemmän kannatusta on saanut yhtymäkokousmalli. Poliittinen kanta on kuitenkin vielä auki.

Lausuntonmenettely tarkoittaa sitä, että merkittävistä asioista pyydetään etukäteen omistajien kanta. Hallituksen osalta vaihtoehtoisia keskustelussa mukana olleita malleja, poliitikkoja on mukana kaikissa malleissa. Valtuustomallissa poliittinen ohjaus toteutuu valtuuston kautta, jolloin hallitus voisi (ehkä) olla enemmän asiantuntijapainotteinen. Yhtymäkokousmallissa poliittinen ohjaus toteutuu välillisesti omistajien valtuustojen kautta, jolloin hallituksen poliittinen rooli korostuu, mikä ei kuitenkaan poissulje asiantuntijajäseniä. Valmistelussa on tähän mennessä saanut eniten kannatusta hybridimuotoinen hallitus. Yliopiston edustus hallituksessa on keskusteluttanut (tällä hetkellä yliopistolla on hallituksessa kaksi jäsentä). Yhteyksiä ja vuorovaikutusta tulevan HUS-yhtymän hallinnon ja alueiden hallinnon välillä on haluttu vahvistaa nykyisestä, johtuen erityisesti rahoitusmallista ja sen vaikutuksista palvelujärjestelmän toimintaan ja yhteistyön vaatimuksiin. Taustaselvityksessä (NHG) on tunnistettu neljä vaihtoehtoista HUSin rahoitusmallia. Keskustelussa eniten kannatusta on alustavasti saanut raamipohjainen rahoitus suoritepohjaisella tasauksella.

Toimialajohtaja Juha Jolkkonen esitteli hyvinvointialueiden ja Helsingin yhteistä näkemystä HUSin ohjauksesta. Oleellista että vastuu taloudesta on yhteinen. Omistajien ja järjestäjien puolelta on lähdetty ajatuksesta, että talouden logiikka ei poikkea muusta palvelutuotannosta, mikä vastaa tilannetta muilla hyvinvointialueilla. Prosessin tuloksena syntyvä raamibudjetti on sitova – ylitystä ei voi tapahtua ilman prosessissa sovitulla tavalla haettua ja myönnettyä ylitysoikeutta. Mikäli toiminnallisia siirtoja HUS-yhtymän ja alueiden välillä tapahtuu, siirtävän osapuolen tulisi myös rahoittaa toiminta. Järjestämissopimuksen teemaryhmät kokoontuneet ja sopineet oman vastualueen tarkemmat tavoitteet ja työskentelymenetelmät. Teemaryhmien työskentely on aikataulussa. Järjestämissopimuksessa on haluttu turvata kliiniset tukipalvelut. Yhteistyömallissa kuvataan sellaisia asioita joita ei kuvata perussopimuksessa. Järjestämissopimus tullaan tekemään vuoden 2022 aikana. HUS järjestämissopimusvalmisteluun sisältyy myös HYTE-teemaryhmä. TKIO:n osalta tutkimuksen roolia perusterveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa tulee vahvistaa. Helsingin ja alueiden näkemyksessä HUSin rahoitusmallista ja omistajaohjauksesta korostuu alueiden ja HUSin välinen keskinäisriippuvuus, tasapuolinen kohtelu, ennakoitavuus sekä ajantasaisen tilannekuvan ylläpito talouden tilanteesta. Koska hyvinvointialueet ja Helsinki toimivat valtiolta saatujen raamien puitteissa, tämä väistämättä raamittaa myös HUS-yhtymän toimintataloutta. Omistajaohjaus perustuu yhteisiin johdon foorumeihin, vuorovaikutukseen päätöksenteossa ja talousarvioprosessissa sekä viime kädessä ylimmän päättävän toimielimen päätöksiin, joka todennäköisesti tulee olemaan yhtymäkokous.

Valtiovarainministeriön taholta muistutettiin, että muutokset synny kerralla, ja että lainsäädäntöuudistusten synkronointi talouteen on välttämätöntä. Vuosi 2023 tulee olemaan siirtymävuosi. Uusi hallitus tulee tekemään ensimmäisen kehyspäätöksensä keväällä 2023. Strategisten tavoitteiden osalta täytyy tiedostaa tilanne, jolloin on tärkeää luoda yhteiset foorumit, joilla asioista päästään keskustelemaan. Rahoituslainsäädäntö muiden kuin teknisten muutosten osalta tulee ajoittumaan syksylle 2023.

Keskustelussa tuotiin edelleen esiin, että sovittavien yksityiskohtien määrä tulee olemaan erittäin suuri, mikä tulee edellyttämään tiivistä yhteistyötä. Todettiin, että HUSin tulee olla edustettuna YTA-

asetusten valmistelussa. Järjestämisvastuun osalta tarkentavaa keskustelua tulee jatkaa, joka tapahtuu pääosin järjestämissopimuksen valmistelun yhteydessä. Toisaalta on nähtävissä, että HUSin ja alueiden vahvan yhteisriippuvuuden vuoksi järjestämisvastuun sisältö ja merkitys osittain on myös toinen kuin aiemmin. Todettiin, että uudistuksella haetaan uutta mallia toteuttaa erikoissairaanhoidoa, jolla päästään toteuttamaan paremmin integraatiota. Samalla todettiin, että terveydenhuollossa toimivat skaalaedut, jolloin HUSin suuret volyymit voi nähdä etuna. Todettiin, että kansallisessa ohjauksessa ei puututa järjestäjän itsehallintoon. Todettiin yhteisesti, että THL:n on tarpeellista jatkossa tehdä oma raporttinsa HUSista, mikä palvelisi paitsi ohjaustehtävää myös HUSin ja alueiden keskinäistä neuvottelua.

Puheenjohtaja totesi, että ministeriöiden ja HUS-yhtymän välinen suhde tulee pohtia käytännön tasolla huomioiden niiden keskinäinen riippuvuus ja että ohjausprosessien menettelyt joudutaan joiltain osin miettimään joiltain osin toisella tavalla kuin muilla alueilla. Kaikkien toimijoiden voi nähdä jakavan ymmärryksen yhteisyydestä ja tiiviin yhteyden tarpeellisuuden kokonaisuuden hallinnassa. Omistajuutta ei tule tarkastella samalla tavalla kuin aiempia sairaanhoitopiirejä, vaan enemmänkin yhteisenä kysymyksenä, jossa integraation merkitys korostuu.

5. Miten varmistetaan kaikkien Uudenmaan hyvinvointialueiden järjestämisvastuun siirto

Hallinnollisten tukipalveluihin liittyen todettiin, että ICT:n rahoitusta on lisätty. Lisätalousarvio on menossa eduskuntaan helmikuun aikana. Vantaa-Kerava tulee tukeutumaan TAHE-palvelujen osalta HUSiin, Länsi-Uudenmaan ratkaisujen ollessa toiset. Todettiin, että tilanne on suhteellisen stabiili, joskin ICT-osaajien saatavuus on haaste.

6. Kysymyksiä ministeriöille

Lopullisen rahoituksen varmistumisen osalta todettiin, että valtion talousarvio vahvistetaan vasta vuoden lopussa. Sihteerin lisäys: elokuuhun mennessä julkaistaan talousarviovalmisteluun vietävät tiedot, joissa on mukana vuoden 2021 tilinpäätöstiedot, mikä tulee olemaan varsin lähellä lopullista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan tehtäviä, kokoonpanoa ja jaostoja koskevan asetuksen valmistelu on käynnistynyt (aikataulu toukokuu 2022), minkä jälkeen mahdollistuu valtakunnallisten tavoitteiden valmistelu.

7. Ehdotuksia Uusimaa-HUS -neuvottelujen toteuttamisesta jatkossa

Tullaan jatkamaan nykyisen muotoisena ja asiantuntija-arvio tullaan tekemään myös HUSin osalta. Todettiin, että HUSin ohjausprosessin yhteensovittamiseen tullaan tarvitsemaan myös muita elementtejä vuosittaisen neuvottelun lisäksi, STM ottaa asian pohdintaan ja sitä tullaan jatkotyöstämään yhdessä alueiden ja HUSin kanssa.

8. Muut mahdolliset esille nousevat asiat

Puheenjohtaja kiitti osallistujia hyvästä valmistautumisesta ja päätti kokouksen klo 11.35.